

Gradivo k točki 5

Sklep o potrditvi Začasnih upravljaljskih smernic v Krajinskem parku
Pivška presihajoča jezera

Gradivo pripravila: Erika Kovačič

OBČINA PIVKA**Župan**

Kolodvorska cesta 5, 6257 Pivka

tel.: 05 72 10 100 / fax.: 05 72 10 102

e-pošta: obcina@pivka.si

Datum: 4. 4. 2016

**OBČINSKEMU SVETU
OBČINE PIVKA****Zadeva: Sklep o potrditvi Začasnih upravljavskih smernic v Krajinskem parku Pivška presihajoča jezera****Obrazložitev**

Začasne upravljavske smernice v Krajinskem parku Pivška presihajoča jezera (v nadaljevanju KPPPJ) se uporabljajo do sprejema načrta upravljanja parka. S krajinskim parkom upravlja Zavod za upravljanje z dediščino in turizem Pivka, organizacijska enota Krajinski park Pivška presihajoča jezera.

Aktivnosti, ki so v začasnih smernicah nanizane, se nekatere že izvajajo, spet druge so odvisne od uspešnosti kandidatur na različne finančne mehanizme.

Začasne smernice je obravnaval in jih potrdil strokovni svet KPPPJ in svet Zavoda za upravljanje z dediščino in turizem Pivka. Občinskemu svetu Občine Pivke se predlaga, da začasne smernice sprejme.

Pripravila:
Erika Kovačič, svetovalka za turizem,
promocijo in splošne zadeve
Vodja OE KPPPJ

ŽUPAN
Robert Smrdelj l.r.

OBČINA PIVKA**OBČINSKI SVET**

Na podlagi 16. člena Statuta Občine Pivka (Uradni list RS, št. 58/99, 77/00, 24/01, 110/05, 52/07, 54/10 in 111/13), 74. člena Poslovnika Občinskega sveta Občine Pivka (Uradni list RS, št. 95/99, 55/06, 29/07, 7/11, 52/12 in 101/13), 28. člena Odloka o Krajinskem parku Pivška presihajoča jezera (Uradni list RS, št. 43/2014) in 131. člena Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B in 46/14) je Občinski svet Občine Pivka, na svoji redni 8.seji, dne 4. 2. 2016 sprejel sledeči

S K L E P

1.

Občinski svet Občine Pivka potrjuje Začasne upravljavske smernice v Krajinskem parku Pivška presihajoča jezera.

2.

Ta sklep velja takoj.

Številka:
Pivka,

Župan
Robert Smrdelj

Sklep prejmejo:

1. Arhiv občinskega sveta, tu.

ZAČASNE UPRAVLJAVSKE SMERNICE V KRAJINSKEM PARKU PIVŠKA PRESIHAJOČA JEZERA

Območje Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera je najmlajše zavarovano območje narave v Sloveniji. Po dveletnem postopku ustanavljanja, je občinski svet Občine Pivka maja 2014 sprejel Odlok o Krajinskem parku Pivška presihajoča jezera.

Površina parka znaša 140km² (več kot polovica občine Pivka, ki meri 223km²). Območje KPPPJ, ki sodi tudi pod Naturo 2000, znaša 99% ozemlja.

Območje odlikuje velika biotska pestrost; raziskovalci so tukaj našli 182 vrst rastlin, 211 vrst hroščev, 106 vrst dnevnih metuljev in 133 vrst ptic. Svoj življenjski prostor so tukaj našle tudi velike zveri, medved, volk in ris. Veliko rastlinskih in živalskih vrst, ki se tukaj dobro počutijo, so drugod ogrožene ali pa so celo že izginile.

Za izgled kulturne krajine in visoko stopnjo ohranjenosti narave so v veliki meri zaslužni kmetje. Kar 40% kmetijskih površin je namreč vključenih v ekološko kmetijstvo, medtem ko je slovensko povprečje 7%. Rabo prostora narekuje pokrajina, saj plitka zemlja in kraško površje ne dopuščata intenzivne kmetijske rabe. Tako se ob jezerih in na gmajnah pasejo drobnica, govedo in konji in tako skrbijo, da se krajina ne zarašča.

Izjemnost tega prostora je prepoznala tudi naša država in Pivška jezera, skupaj s še drugimi lokacijami klasičnega krasa, predlagala vpis na seznam svetovne dediščine UNESCO. To je izjemno priznanje tukajšnjim prebivalcem in hkrati tudi možnost nadaljnjega razvoja, predvsem v turizmu.

Začasne upravljalne smernice v Krajinskem parku Pivška presihajoča jezera (v nadaljevanju KPPPJ) se uporabljajo do sprejema načrta upravljanja parka. Aktivnosti, ki so v nadaljevanju nanizane, se nekatere že izvajajo, druge se še bodo, predvsem projekti, ki terjajo večje finančne vložke. Zato kandidiramo na različne razpise.

Cilj Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera je, da v sodelovanju različnih deležnikov – od naravovarstvenih, gospodarskih, kmetijskih, kulturnih do rekreacijskih, skupaj zagotavljamo ohranjeno naravno in kulturno dediščino. Okvirna pot za doseg ciljev bo opredeljena v načrtu upravljanja, do oblikovanja in sprejema tega načrta pa sočasne upravljalne smernice dokument s pomočjo katerega bo upravljavec izvajal aktivnosti za doseganje ciljev in namenov zavarovanja območja.

Trajnostni razvoj se, skladno s cilji krajinskega parka, uresničuje:

- s spodbujanjem ukrepov in dejavnosti za zmanjševanje onesnaževanja površinskih in podzemnih voda, ki so tudi vir pitne vode;
- s spodbujanjem razvoja podeželja in oblik dejavnosti, ki prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti, varstvu naravnih vrednot in krajinske pestrosti ter hkrati omogočajo gospodarski, družbeni in kulturni razvoj območja;
- z urejanjem prostora tako, da se ohranja kakovost in značilnost krajine ter ohranja kulturna dediščina območja;
- s povezovanjem in spodbujanjem kmetijskih, turističnih, rekreacijskih, obrtnih, kulturnih in drugih dejavnosti;

- s spodbujanjem kmetijske dejavnosti ter dopolnilnih dejavnosti na kmetijskih gospodarstvih, ki imajo odločilno vlogo pri ohranjanju za krajinski park značilne krajine;
- z uporabo okolju prijaznih tehnologij in metod pri gospodarjenju z naravnimi viri tako, da se ohranjajo habitati rastlinskih in živalskih vrst in naravne vrednote;
- z usmerjanjem obiska in ogledovanja krajinskega parka;
- s povezovanjem in vključevanjem v dejavnosti ter programe in projekte ohranjanja narave, celostnega ohranjanja kulturne dediščine, upravljanja naravnih virov ter v izobraževalne, turistične in skupne dejavnosti ter programe in projekte krajinskega parka.

Razvojne usmeritve se uresničujejo zlasti:

- s sodelovanjem in vključevanjem lokalnih prebivalcev in Občine Pivka pri upravljanju krajinskega parka, pridobivanju finančnih sredstev z različnimi razvojnimi programi iz občinskih, državnih in mednarodnih virov;
- s pridobivanjem in uporabo sredstev lokalnih, državnih, EU in mednarodnih skladov, ustanov oziroma organizacij za varstvene in razvojne projekte, ki so usklajeni z varstvenimi cilji krajinskega parka;
- s spodbujanjem razvoja tistih gospodarskih in drugih dejavnosti, ki s sonaravnim načinom rabe naravnih dobrin zagotavljajo gospodarski in socialni razvoj;
- s spodbujanjem ukrepov prilagojene kmetijske rabe in razvojnih potreb kmetij, ki so skladne z varstvenimi cilji krajinskega parka;
- z ohranjanjem prevladujočega deleža ekstenzivnih travnišč, še posebej v varstvenem območju jezer; njihovo zaraščanje se preprečuje s košnjo ali pašo; s spodbujanjem pridelave domače hrane iz vidika samooskrbe in prodaje;
- z ureditvijo kulturnih in naravnih zanimivosti za turistične namene;
- z izgradnjo javne turistične infrastrukture;
- z obveznim upoštevanjem razvojnih usmeritev v strategijah, programih, planih, načrtih in drugih dokumentih Občine Pivka in države;
- z nudenjem strokovne pomoči, izobraževanjem, usposabljanjem in ozaveščanjem lokalnih prebivalcev za aktivno vključevanje v osnovne in dopolnilne dejavnosti v krajinskem parku;
- s spodbujanjem povezovanja med različnimi dejavnostmi na območju parka in širše.

Pravne podlage za pripravo upravljavskih smernic:

- Zakon o ohranjanju narave
- Odlok o Krajinskem parku Pivška presihajoča jezera

Izhodišča za upravljanje Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera

S ciljem, da se ohranijo značilna kraška pokrajina ob reki Pivki s slikovitimi presihajočimi jezeri ter suha travnišča, mokrišča in strnjeni gozdovi Javornikov, z raznolikim, vrstno bogatim rastlinskim in živalskim svetom, se je del območja zgornje Pivške kotline in Javornikov zavaroval kot Krajinski park Pivška presihajoča jezera (v nadaljnjem besedilu: KPPPJ).

Varstveni cilji v krajinskem parku so ohranitev naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti – ugodnega stanja ogroženih in mednarodno varovanih prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst in njihovih habitatov, obstoječega obsega in kakovosti habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju, geomorfoloških in hidroloških značilnosti krasa z izjemnimi površinskimi in podzemnimi kraškimi pojavi in naravnimi procesi ter pestrosti kulturne krajine.

Cilji v KPPPJ so tudi izboljšanje kakovosti življenja prebivalcev krajinskega parka s spodbujanjem trajnostnega razvoja, ki je skladen s krajevno tradicijo območja in v ravnovesju med varstvom narave in rabo. V to se vključuje tudi spodbujanje novih zaposlitev in razvojnih priložnosti, zmanjševanje obstoječega in preprečevanje dodatnega obremenjevanja okolja, ohranjanje kulturne dediščine in kulturnih vrednot ter omogočanje raziskovanja, izobraževanja, ozaveščanja, obiskovanja in doživljanja krajinskega parka.

Cilji krajinskega parka se uresničujejo zlasti z varstvom, upravljanjem in financiranjem krajinskega parka, z usmerjanjem razvoja družbenih, kulturnih in gospodarskih dejavnosti, prednostnim delovanjem lokalnih javnih služb, izvajanjem razvojnih usmeritev ter nadzorovanjem nekaterih ravnanj.

KPPPJ je razdeljen na tri varstvena območja: varstveno območje jezer, splošno območje krajinskega parka in vplivno območje parka.

Upravljavski cilji in aktivnosti

Z začasnimi upravljavskimi smernicami so na podlagi ciljev in namenov KPPPJ, varstvenih območij in režimov, razvojnih usmeritev in ukrepov ter nalog upravljavca, določeni upravljavski cilji in operativne naloge upravljanja KPPPJ.

Upravljavski cilji:

1. Varstvo narave,
2. Varstvo vodnih virov in preprečevanje onesnaževanja,
3. Spodbujanje trajnostnega kmetijstva,
4. Spodbujanje trajnostnega turizma,
5. Promocija in trženje,
6. Izobraževanje, ozaveščanje,
7. Urejanje prometa na področju parka,
8. Izvedba razvojnih projektov.

Aktivnosti:

1. VARSTVO NARAVE

Na območju KPPPJ se prednostno ohranjajo ekosistemi in naravni procesi, naravne vrednote, pestrost habitatov živalskih in rastlinskih vrst ter krajinske značilnosti. Prebivalci in obiskovalci KPPPJ z zavezanostjo trajnostnemu razvoju pomembno prispevajo k uresničevanju prednostnega cilja ustanovitve KPPPJ.

- Izdelava inventarizacije varstvenega območja jezer (popis habitatnih tipov, struktura lastništva, vzpostavitev stikov z lastniki naravovarstveno pomembnih mokrotnih in suhih travnikov, analiza izvajanja kmetijstva na teh območjih).
- Monitoring kosca; določitev števnih lokacij, usposabljanje popisovalcev, vsakoletna izvedba popisov.

- Monitoring metuljev; izbor primerne metode, usposabljanje popisovalcev (monitoring rastišč zdravilne strašnice).
- Preprečevanje rasti in razmnoževanja invazivnih vrst.
- Izdelava načrta upravljanja zavarovanega območja v tesnem sodelovanju z ZRSVN OE Nova Gorica.
- Skrb za ohranjanje biodiverzitete in trajnostne rabe z ozaveščanjem, svetovanjem in sodelovanjem lokalnih skupnosti, nevladnih organizacij s pristojnimi institucijami pri rabi območja.
- Nadzor – določitev nalog naravovarstvene nadzorne službe, medobčinskega inšpektorata. Ocena potrebnega nadzora ter zasnova prostovoljnega nadzora ter usposabljanje.
- Obisk - načrt usmerjanja obiska; zasnova novih tematskih poti – po starih poteh, načrt vzdrževalnih del na parkovni infrastrukturi (obstojećih poti in počivališč, gozdno-učne poti); zasnova vodniške službe (lokalni turistični vodnik in interpretatorji naravne in kulturne dediščine), označevanje poti, vzpostavitev info-točk.

Pri naravovarstvenih nalogah bo park sodeloval s pristojno strokovno organizacijo za varstvo narave – Zavodom RS za varstvo narave, OE Nova Gorica in tudi nevladnimi in raziskovalnimi institucijami ter vzgojno-izobraževalnimi ustanovami.

Na področju nadzornih nalog in področju usmerjanja obiskovalcev na območju gozdov v KPPPJ, bo park sodeloval tudi z Zavodom RS za gozdove, OE Postojna. Na področju urejanja prostora ter razvoja turističnih dejavnosti bo park sodeloval z lokalno skupnostjo in nevladnimi organizacijami ter institucijami s področja turizma, gostinstva in malega gospodarstva.

Na področju urejanja kmetijskega prostora in vzdrževanja kulturne krajine bo KPPPJ poleg sodelovanja z lokalno skupnostjo sodeloval tudi s kmetijsko svetovalno službo pri Kmetijsko - gozdarski zbornici v programu KOPOP.

2. VARSTVO VODNIH VIROV IN PREPREČEVANJE ONESNAŽEVANJA

Varstvo vodnih virov v KPPPJ mora zagotavljati ohranitev dobrega stanja voda z ukrepi, ki bodo zagotavljali dolgoročno stabilnost kvalitete ter vzpostavitev rezervnih vodnih virov.

- Sanacija divjih odlagališč, prioritarno, glede na ogrožanje kakovosti voda (lega v vodovarstvenem območju Malni). Čiščenje onesnaženih jam in brezen, tudi kjer je čiščenje zahtevno (Palška golobina...).
- Vzpostavitev monitoringa kakovosti voda in količine voda s spremljanjem vodostajev na enem ali več izbranih presihajočih jezer in izvira Pivke v povezavi s padavinskim režimom in preučitev možnosti za vključitev v državni monitoring. Pobuda na ARSO, da se Palško jezero in izvir reke Pivke vključi v državni monitoring kakovosti voda.
- Ureditev izvira reke Pivke in ohranitev ter ureditev vaških kalov in lokev.
- Zagotavljanje nadzora nad izvajanjem predpisov glede vožnje z vozili v naravnem okolju (preprečevanje vožnje v jezerskih kotanjah in razlivih površinah Pivke) ter glede gnojenja v skladu z Uredbo o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov itd.
- Raziskovanje delovanja hidrološkega sistema Pivških presihajočih jezer v povezavi z reko Pivko v sodelovanju s strokovnimi inštitucijami.

- Izobraževanje o pomembnosti varstva voda, posebno na kraškem terenu na učni čistilni napravi Živa v Pivki (izvedba ogledov za zaključene skupine, predvsem šolske otroke).
- Nakup in postavitve kamere za spremljanje vodostaja na Petelinjskem jezeru z vremensko postajo.

V okviru projekta za iskanje rezervnih vodnih virov (nosilec projekta ZRC SAZU, partnerja Občini Postojna in Pivka) se aktivno vključi v sodelovanje za izvedbo aktivnosti s skupnim interesom ter za uporabo podatkov, analiz in študij.

3. SPODBUJANJE TRAJNOSTNEGA KMETIJSTVA

Kmetijstvo v KPPPJ se izvaja po načelih tradicionalne rabe kmetijskih zemljišč in trajnostnega razvoja kmetijske dejavnosti. Na območju parka je kar 40% kmetijskih površin v ekološki rabi, medtem, ko je slovensko povprečje 7%. Tudi vnaprej je potrebno spodbujanje rasti kmetovanja na sonaravni in ekološki način, krepitev lokalne predelave ter razvoj in trženje izdelkov z visoko dodano vrednostjo (npr. znak kakovosti KPPPJ).

› Pivška presihajoča jezera

- Spodbujanje ekološkega kmetovanja.
- Preprečevanje zaraščanja travnikov.
- Prilagajanje načina košnje (od znotraj navzven).

- Spodbujanje kmetov, da se vključijo v KOPOP programe.
- Ohranjanje in vzdrževanje mejic.
- Omejevanje gnojenja.

› Ekstenzivni travniki ob reki Pivki

- Spodbujanje kmetov, da se vključijo v KOPOP programe.
- Prilagajanje načina košnje (od znotraj navzven).
- Omejevanje gnojenja.

› Ekstenzivni travniki (suhi travniki)

- Spodbujanje ekološkega kmetovanja.
- Ohranjanje in vzdrževanje mejic.
- Ohranjanje travniških struktur, mozaičnost krajine.

- Na podlagi PRP in KOPOP ukrepov vzpostaviti tesno sodelovanje med lastniki zemljišč in kmetijsko svetovalno službo (promocija KOPOP ukrepov).
- Podpiranje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, predvsem tistih, ki prispevajo k ohranjanju poseljenosti podeželja v parku in njegove prepoznavnosti.
- Organiziranje delavnic za kmetovalce, prikaz ključnih vrst na terenu (npr. kosec) ter dogovor o potrebnih ukrepih za ohranitev vrste in o sprejemljivosti teh ukrepov z vidika kmetijstva.
- Povezovanje aktivnih kmetij, pomoč pri pridobivanju projektov s primerno vsebino ter pomoč kmetom pri razvoju idej na področju produktov in trženja.
- Organizacija ogledov dobre prakse na področju kmetijstva.

- Priprava zasnov za vzpostavitev centra za razvoj podeželja v stari šoli Trnje (večnamenska stavba, v kateri bodo primerno urejeni prostori za predelavo kmetijskih pridelkov, sadja, zelenjave, prostori za izobraževanja, poligoni za učenje kmetijskih opravil...).
- Posebna pozornost se nameni reji drobnice. Pripravi se projektne zasnove za center reje drobnice v stari šoli v Zagorju. (problematika odlaganja klavniških odpadkov v naravno okolje, škode po zvreh, zaraščanje, predelava, iskanje ekonomskih rešitev).

Na območju KPPPJ predvsem pa na ožjem območju jezer in ob reki Pivki, se skladno s predkupno pravico in skladno z zmožnostmi občine ustanoviteljice, izvede odkup pomembnih zemljišč iz vidika optimiziranega kmetovanja za izboljšanje habitatov ter biotske raznovrstnosti.

4. SPODBUJANJE TRAJNOSTNEGA TURIZMA

KPPPJ ima trenutno eno glavno vstopno točko v park in sicer v Ekomuzeju PPJ. Z izobraževanjem, informiranjem in ozaveščanjem, programi vodenja ter sodelovanjem z lokalnimi turističnimi organizacijami in ponudniki želimo aktivno spodbuditi trajnostne oblike turizma in usmerjanje obiskovanja v KPPPJ (skladno z varstvenimi cilji in nameni parka).

- Zagotavljanje delovanja in razvoja Ekomuzeja Pivških presihajočih jezer kot vstopne točke in centra za obiskovalce KPPPJ.
- Priprava različnih programov ter paketov za zaključene ciljne skupine in individualne goste.
- Priprava, zasnova in izvedba javne turistične oz. parkovne infrastrukture.
- Organizirano in aktivno spodbujanje kreiranja nove turistične ponudbe ter njeno povezovanje v skupne ponudbene pakete.
- Vključevanje lokalnih turističnih vodnikov v različna izobraževanja; vodniki ki vodijo v ekomuzeju PPJ in KPPPJ opravijo dodatno usposabljanje za interpretatorje naravne in kulturne dediščine.
- Postavitev in ustrezna ureditev tematske - učne poti, vzdolž katere se prepletajo elementi naravne dediščine (kraški pojavi, sestava tal, flora, favna ...) in kulturne dediščine (arheološka najdišča, vojaška, sakralna, profana in kmečka dediščina ...) KPPPJ. Učna pot je opremljena s privlačnimi in funkcionalnimi informativnimi tablami in drugimi interpretativnimi elementi.
- Vzpostavitev interpretacijskega centra divjih zveri (medved, volk, ris).
- Priprava zasnov za ureditev tipične pivške hiše z etnološkimi zbirkami (rokodelstvo, obrt, kulinarika ipd.); s predstavitvenimi zbirkami lahko postane objekt ključnega pomena pri organiziranju dogodkov, povezanih z omenjeno dediščino (npr. praznik košnje, striženje ovac, kulinarčni festivali ...).
- Vzpostavitev trgovine s produkti ponudnikov z območja Krajinskega parka (prehrambni, obrtni in rokodelski izdelki ...), pa tudi z izdelki lastne blagovne znamke Krajinskega parka (avtentični spominki, replike, promocijski izdelki, storitve).
- Podpora in pomoč občanom pri razvoju idej in produktov na področju turizma.
- Sodelovanje z naravnimi parki v Sloveniji in tujini.
- Spodbuditev izdelave tipičnih spominkov krajinskega parka v povezavi z ostalo turistično ponudbo.
- Sodelovanje s turističnimi ponudniki v občini in regiji.

5. PROMOCIJA IN TRŽENJE

Promocija in trženje KPPPJ, Ekomuzeja PPJ in Učne čistilne naprave Živa Pivka, v kombinaciji z ostalimi lokalnimi turističnimi ponudniki (Park vojaške zgodovine), pa tudi širše v regiji. Priprava tržnih programov v sodelovanju z drugimi naravnimi parki v Sloveniji in Evropi.

- Izdelava poslovnega načrta delovanja KPPPJ kot enote Zavoda za upravljanje dediščine in turizem Pivka.
- Priprava dogodkov in aktivnosti z namenom promocije parka in »njegovih« produktov.
- Spodbuditev oblikovanja receptivne turistične agencije.
- Izdelava analize (vrednote, konkurenca, ciljne skupine) za določanje prioritet pri izvajanju aktivnosti v KPPPJ skozi delavnice, skupaj s prebivalci.
- Spletna stran in družbena omrežja – sprotno informiranje.
- Postavitev obvestilne table ob avtocesti ter postavitev večje unikatne informativne označbe za KPPPJ ob glavni cesti med Selcami in Pivko.
- Izdelava osnovnega marketinškega načrta.
- Udeležba na sejnih doma in v tujini.
- Izvedba rednega natečaja za izbor najlepših fotografij KPPPJ.
- Aktivno sodelovanje pri postopku vpisa klasičnega krasa (katerega del so Pivška presihajoča jezera) na seznam svetovne dediščine UNESCO.

6. IZOBRAŽEVANJE, OZAVEŠČANJE

Obveščanje, ozaveščanje in izobraževanje ciljnih javnosti preko različnih medijev (časopisi, radio, TV, spletna stran, družbena omrežja) ter organizacija najrazličnejših dogodkov, ki temeljijo na usmeritvah KPPPJ.

ZA LOKALNE PREBIVALCE

- Organiziranje strokovnih predavanj in delavnic.
- Organiziranje ekskurzij za ogled dobrih praks in dvigovanje ozaveščenosti ter vrednotenja lastnega območja.
- Spodbujanje delovanja študijskih krožkov v sodelovanju z Ljudsko univerzo.
- Tečaji priprave domačih lokalnih jedi.
- Ohranjanje tradicionalnih znanj in obrti (kuhanje brinjevca in žganj, košnja na roke...).

ZA OTROKE

- Ponudba programov in različnih tematskih delavnic za naravoslovne in druge dneve, prilagojeno različnim starostnim skupinam (v sodelovanju z OŠ).
- Prikaz naravnih danosti ob tematskih poteh, z interpretativnim vodenjem, s pomočjo pripravljenih delovnih listov.
- Sodelovanje s šolami preko različnih šolskih krožkov (naravoslovni, kmetijski, biološki, zgodovinski...).
- Tesno sodelovanje z lokalnimi šolami in vrtci, dan jezer za vrtce in osnovne šole.
- Razpis natečajev (literarnih, likovnih, fotografskih, rokodelskih...).
- Priprava in izvajanje delavnic med počitnicami.

ZA ŠTUDENTE

- Sodelovanje s fakultetami in višjimi šolami iz Slovenije in tujine (mednarodni izobraževalni projekti, tabori, strokovne ekskurzije, ...).

- Spodbujanje k pisanju diplomskih, magistrskih in drugih nalog s področja biologije, geografije, geologije, etnologije, turizma....

ZA ŠIRŠO CILJNO PUBLIKO

- Organiziranje čistilnih akcij.
- Prireditvev »Dan v deželi Pivških presihajočih jezer«.
- Motiviranje prostovoljcev za popise rastlin in živali, monitoringe....
- Organiziranje strokovnih izletov, pohodov (botanika, metulji, ptice, hrošči, velike zveri...).
- Razpisovanje tematskih natečajev.

7. UREJANJE PROMETA NA PODROČJU PARKA

Prebivalcem in obiskovalcem KPPPJ je potrebno zagotavljati ustrezno dostopnost območij. Na nekaterih mestih so potrebne označbe in prometna signalizacija, ki bo informirala obiskovalce, da so na območju parka in podala najosnovnejše informacije za vedenje v parku. Nujna je postavitvev tabel in usmerjevalnih lamel ter nadzor nad prometom, posebno v bližini in v ožjem območju Petelinjskega in Palškega jezera, ki sta z obiskom najbolj obremenjena. Parkirišča se prednostno urejajo na vstopih v KPPPJ, znotraj poselitvenih območij (Palčje, Drskovče) vključno z ureditvijo označevalnega sistema.

- Postavitvev usmerjevalnih lamel na regionalni cesti v Petelinjah (usmeritev za ekomuzej in za Petelinjsko jezero).
- Postavitvev osnovnih označevalnih znakov (tabel) za zavarovano območje narave na vhodu v KPPPJ (meje parka):
 - 1.) na cesti Petelinje – Slovenska vas,
 - 2.) na cesti Pivka – Trnje,
 - 3.) na cesti Pivka – Klenik.
- Postavitvev turističnih obvestilnih tabel na regionalni cesti:
 - 1.) pri Selcah v smeri proti Pivki,
 - 2.) med Knežakom in Zagorjem v smeri proti Pivki.
- Preprosta ureditev parkirišča v Palčju za na Palško jezero (pri gasilskem domu).
- Postavitvev opozorilnih znakov (tabel) s pravili obnašanja v KPPPJ - s piktogrami (pri ekomuzeju, pri gasilskem domu v Palčju).
- Postavitvev prometne signalizacije za prepoved ustavljanja in parkiranja na cesti med Slovensko vasjo in Trnjem – z obeh strani.
- Postavitvev prometne signalizacije za prepoved prometa v obeh smereh (z dopolnilno tablo, kjer so zapisane izjeme: lastniki parcel, upravljanje s prostorom) se postavi:
 - 1.) Na poti proti Petelinjskem jezeru.
 - 2.) Na poti proti Palškem jezeru (z obeh strani jezera).

8. PROJEKTI

Za izvajanje opredeljenih nalog in aktivnosti, skladno z začasnimi upravljavskimi smernicami, se bodo zagotavljali različni viri kot so proračun občine, prihodki Javnega zavoda za upravljanje dediščine in turizem Pivka, donacije, EU viri, itd. Iz proračuna občine se zagotovijo sredstva za najnujnejše naloge in najnujnejšo infrastrukturo pri čemer pa se izvaja vse potrebne aktivnosti za oblikovanje in pripravo projektov za kandidiranje na razpise EU in se iz proračuna občine zagotavlja le potrebna lastna udeležba. Osredotočenost bo na vsebine, ki bodo zagotavljale doseganje ciljev KPPPJ.

Infrastruktura in ukrepi za varovanje narave ter interpretacijo in usmerjanje obiskovalcev na območju Pivških presihajočih jezer

Projektna ideja obsega celovito ureditev potrebne osnovne infrastrukture, urejena bo interpretativna infrastruktura, tematske poti, potekala bo priprava načrta upravljanja ter še posebej pomembna sanacija kraških jam. Projekt bo pomembno prispeval k ohranitvi biodiverzitete in vode kot vira življenja.

Občina Pivka namerava v naslednjih nekaj letih na območju Krajinskega Parka Pivških presihajočih jezer urediti osnovno parkovno infrastrukturo, ki bo nadgradila nekaj obstoječe infrastrukture, ki jo v občini že imamo.

Celotno območje Pivških presihajočih jezer ima številne zanimivosti in zelo visoko stopnjo biotske raznovrstnosti. Kljub dolgotrajni prisotnosti človeka je kot celota območje še vedno dobro ohranjeno. Z usmerjanjem in izobraževanjem obiskovalcev ter sanacijo kraških jam pa bomo pripomogli k ohranjanju biotske raznovrstnosti tudi podzemnih in vodnih ekosistemov.

Namen projekta je ohranjati biodiverzitetno območja ter naravne znamenitosti, s tem namenom pa poskrbeti za ustrezno usmerjanje obiskovalcev, postavitve osnovne infrastrukture za interpretacijo, z oblikovanjem Načrta upravljanja pa zagotoviti ustrezen razvoj in varstvo območja.

V sklopu projekta načrtujemo naslednje:

1. sanacija kraških jam
2. vzpostavitev interpretativnega centra divjih zveri
3. ureditev tematskih poti z interpretativnimi točkami
4. vzpostavitev infrastrukture za usmerjanje obiskovalcev ter urejanje prometa
5. izdelava načrta upravljanja za Krajinski park Pivška presihajoča jezera

SANACIJA KRAŠKIH JAM

Ostanki divjih odlagališč iz preteklosti so še danes velik okoljski problem. Na Pivškem še posebno izstopajo kraške jame. Nekatere se je že očistilo, nekatere, predvsem večje, pa je potrebno še sanirati.

Pomemben cilj projekta sanacije kraških jam je prispevati k izboljšanju kakovosti okolja, podzemne vode ter krajine. V brezni in jamah najdemo divja odlagališča, iz katerih se iztekajo izcedne tekočine in toksini, ki se sproščajo v tla in podtalnico. Problematika onesnaževanja podtalnice je še najbolj izpostavljena in pereča prav na kraškem ozemlju, kjer se toksini v kamninah in prsti ne zadržujejo dolgoročno, ampak jih voda izpira v podtalnico. Po znanstvenih dognanjih se podtalnice pretaka iz Pivške kotline proti Planinskemu polju, kjer se pa iz podtalnih izvirov črpa pitno vodo za 22 000 odjemalcev občin Pivka in Postojna. Posledično je vpliv divjih odlagališč pritisk na kakovost pitne vode ter s tem tveganje za zdravje ljudi in ostalih organizmov.

Neustrezno odlaganje odpadkov je moteče tudi zaradi estetskih razlogov in negativnih vplivov na krajino, ki dajejo slab zgled in delujejo kot vabilo za odlaganje še naprej, predvsem pri ljudeh, ki niso okoljsko ozaveščeni. Prav na ozaveščanju bi v sklopu sanacij jam poskušali sodelovati z bližnjimi šolami in društvi ter z raznimi srečanji, predavanji in aktivnostmi skušali dvigniti nivo ozaveščanja o odlaganju smeti in nevarnih odpadkov v lokalnem okolju. S sanacijo jam se skuša preprečiti nastajanje novih odlagališč. Poleg tega se na odlagališčih pojavljajo številni patogeni organizmi, mali glodavci in insekti, ki so prenašalci bolezni. S sanacijo se bo na izbranih lokacijah odstranilo tudi

navedene dejavnike tveganja. Projekt bo prispeval k ohranjanju kakovosti naravnih virov in zagotavljanju trajnosti.

INTERPRETATIVNI CENTER DIVJIH ZVERI

Stara šola v Palčju se nahaja ob Palškem jezeru, kamor zahaja veliko obiskovalcev Pivških presihajočih jezer. V tej šoli je potrebno urediti prostor za sprejem gostov, kjer si bodo lahko ogledali predstavitveni film območja, v ostalih prostorih stare šole pa bomo uredili razstavo o divjih zvereh, ki živijo na tem območju: medved, volk in ris. V kolikor bi bila lokacija interpretacijskega centra za divje zveri v Palčju problematična, se ta center postavi v kateri od drugih vasi znotraj KPPPJ.

Velike zveri – medved, volk in ris - so izumrle v večjem delu Evrope, ponosni smo lahko, da jih pri nas še najdemo, počasi pa izginjajo tudi iz naših gozdov. Zato je nujno potrebno, da se živali ustrezno predstavi in ljudi izobrazijo, s tem bomo zagotovili obstoj vrst.

V tem interpretativnem centru bomo na sodoben način predstavili vsako od vrst (medved, volk, ris) – skozi razstave, s pomočjo avdio-vizualnih prikazov, didaktičnih pripomočkov, vodenih interpretacij. Povezali se bomo z vodilnimi slovenskimi strokovnjaki, ki proučujejo divje zveri, tako bomo zagotovili strokovnost. Prav tako bomo sodelovali z oblikovalcem in s tem zagotovili skladno in prijetno doživetje v centru. Prav tako je zelo pomembno, da je center dostopen vsem – tudi gibalno ali drugače oviranim (slepota, gluhost), zato moramo zagotoviti doživetje tudi tej ciljni skupini in prilagoditi tudi njim nekatere elemente.

Center bo ena izmed interpretativnih točk in se bo dopolnjeval z vsebino drugih točk. Obiskovalca bo spodbudil, da bo razmišljal o pomembnosti ohranjanja zavarovanih vrst in varovanja ter spoštovanja narave nasploh.

V tem centru se bomo povezovali tako z lovci kot tudi z ovčerejci, ki imajo zaradi napadov na drobnico v večini primerov izrazito negativen odnos do zveri. Z ozaveščanjem in strokovno pomočjo pri varovanju čred bomo pripomogli k strpnejšemu sobivanju človeka in zveri.

UREDITEV TEMATSKIH POTI Z INTERPRETATIVNIMI TOČKAMI V NARAVI

Že obstoječe gozdne in tankovske poti se bo uporabilo za izvedbo tematskih poti. Potrebna je ureditev soglasij z lastniki zemljišč o souporabi prostora ter speljati traso (table, usmerjevalne table, oprema, itd.). Urediti je potrebno problem zaraščanja poti tekom let (čiščenje območij zaraščanja, ohranjanje travnikov zaradi biodiverzitete ter vidne naravne znamenitosti ter urediti dostope do jezer in ureditev območja ob izviru reke Pivke).

Namen projekta je spodbujati ljudi k opazovanju, raziskovanju in doživljanju narave ter učenje sobivanja z njo. Spoštovanje naravnega habitata se v konceptu kaže s prostorskimi vsebinami, ki služijo opazovanju in subtilnemu približevanju. Priprava načrta trajnostne mobilnosti: pešpoti ter kolesarske poti.

Izhodiščni elementi, v obliki interaktivnih točk na tematski poti med presihajočimi jezeri:

- usmerjevalna grafika
- interaktivno- izobraževalno-raziskovalne točke
- prikaz moči narave; poplavne poti se preusmeri na alternativne v času vodnih razmer

- program za najmlajše
- ledinska imena ter povezava s krajino in kulturno dediščino

Revitalizacija degradiranega območja, Interaktivni prostorski učbenik/info točka

Revitalizacija degradiranega območja bi pripomogla k ohranjanju naravne dediščine, postavitve izobraževalno-kulturnega projekta pa bi območju dalo novo vrednost. Tako je nastala zamisel o prostorskem učbeniku oziroma učilnici na prostem- o socialnem in interaktivnem prostoru, ki povezuje mesto in naravo.

Koncept:

- na omenjenem območju se postavi trajnostni projekt; park z informativno-izobraževalno-raziskovalnimi inštalacijami, ki bi hkrati služile kot informativne točke,
- izhodišča zasnove so vezana na lokalni prostor oziroma na naravne značilnosti in ostale znamenitosti občine Pivka

Elementi:

- tlorisna "simulacija" površine občine Pivka ali širše
- zvočno - vizualne in taktilne inštalacije z opisom predstavljene lokacije
- informativno- usmerjevalni zemljevid, kjer bi se lahko vključilo tudi kmetije v okolici in ostale lokalne ponudbe (npr. nastanitve)

Projekt pristopa k dožemanju okolice, bivalne kulture in ekologije z različnih zornih kotov sobivanja. Cilj je, da se točke uredi tako, da so v ravnovesju med varstvom narave in rabo, da se ohranja kakovost in značilnost krajine ter ohranja kulturna dediščina območja.

INFRASTRUKTURA ZA USMERJANJE OBISKOVALCEV TER UREJANJE PROMETA

Zavarovana območja omogočajo obiskovalcem izjemno doživetje narave, hkrati pa lahko turizem in rekreacija območju tudi škodujeta. Parkiranje vsepovsod, vožnja z avtomobili po suhih ali mokrotnih kraških travnikih in podobno je nedopustno, saj s tem uničujemo naravo, hkrati pa dosežemo negativen učinek pri domačinih, ki začnejo zavračati razvoj turizma.

Zato želimo za obiskovalce postaviti ustrezno infrastrukturo s parkirišči, počivališči (tudi za avtodome) in ustreznimi označbami in usmerjevalnimi tablamami. V tem projektu bi uredili tudi kolesarnice za izposajo koles ter nabavo le-teh.

Na ta način zagotovimo tako varovanje narave, kot odobravanje domačinov in s tem pozitiven razvoj turizma.

IZDELAVA NAČRTA UPRAVLJANJA ZA KRAJINSKI PARK PIVŠKA PRESIHAJOČA JEZERA

Za Krajinski park Pivška presihajoča jezera je potrebno izdelati načrt upravljanja. V okviru priprave načrta je potrebna izvedba ocene stanja.

Načrt upravljanja se upošteva pri urejanju prostora, opravljanju dejavnosti ter upravljanju, rabi in gospodarjenju z naravnimi dobrinami v krajinskem parku, pri ohranjanju krajinske pestrosti ter pri izvajanju gospodarskih in drugih javnih služb v krajinskem parku.

V načrtu upravljanja se določijo ukrepi za uresničevanje ciljev krajinskega parka, ravnanja v vplivnem območju ter konkretizacija varstvenih režimov.

Načrt upravljanja vsebuje zlasti:

- opis in oceno stanja v krajinskem parku s prikazom značilnosti krajinskega parka;
- opis in oceno stanja naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti z opisom in analizo dejavnikov, ki vplivajo na stanje;
- cilje in naloge za izvedbo razvojnih ukrepov;
- vizijo, izhodišča, cilje in naloge upravljanja krajinskega parka;
- program izvajanja načrta upravljanja, ki določa aktivnosti za izvedbo upravljanja in razvoja krajinskega parka, ukrepe in projekte za njihovo doseganje z navedbo finančnih virov ter opis upravljanja (človeški viri, oprema, usposobljenost, organizacijska struktura) in z načini doseganja standardov kakovosti upravljanja.

Pripravila
Erika Kovačič
Vodja OE KPPPJ